Dr. Ivo Herer

PRVE PRIČE

Nagrada

Lončar Miri,

uč. II c) razr.

U Zagrebu, 28 lipnja 1937.

S. Konrad
razr. učitelj

Dr IVO HERER

PRVE PRIČE

SA SLIKAMA

ZAGREB 1935

IZDANJE I NAKLADA HRV. PEDAGOŠKOKNJIŽEVNOGA ZBORA

Moje prve ostvarene sanje iskreno poklanjam mome malom bratu Vladimiru.

OMLADINSKA KNJIŽNICA
SVESKA 104

SADRŽAJ:

Tisak Zagrebačke Privredne Štamparije

PRIČA IZ ZOOLOŠKOGA VRTA

Jednoga ljetnoga dana sakrio sam se bio iza jasminova grma i čekao. Nikoga nije bilo u vrtu, pa sam osluškivao što će životinje govoriti. Mi ljudi doduše slabo poznajemo njihov jezik, ali ako čovjek dobro pripazi, i ako poznaje životinje, onda može ipak već nešto razumjeti. Čitav vrt je, znate, smješten na otoku, a oko njega je jezero. Gledao sam u vodu što se mreškala i pratio izdaleka bijele labudove kako klize po vodi. A tada... Da, tada se protegnuo »paša«, stari lav, i malo je zijevnuo. Onda je upilio oči preko, gdje su iza obgrade stajale zebre i deve, pa jadovito zatulio.

— Kralj, u-u-u! Ja sam još uvijek kralj, a-u-u-h! to sam sasvim dobro razumio. Zebra maknula se s noge na nogu, a deva je prestala žvatati travu.

— Pa kako si dospio ovamo, a-hrr! zakrešti papiga iz južne Amerike. Noj je pružio glavu preko obgrade, majmuni, tamo slijeva, skočili su na obgradu i objesili se u nekoj visini. Vodeni konj je upravo bio izašao iz vo-

de, a nešto malo dalje gledala je žirafa s visoka.

— Kako uopće izgleda tvoja domovina? A-ra! dometne druga papiga. Papige, naime, znate, vole da brbljaju.

Poznajem ja lava. Mislio sam da će prezrivo odvratiti glavu i odvući se na ležaj, ali sam se taj puta prevario. Mora da je danas »paša« bio jako tužan, jer je ostao stajati i počeo da priča, odista je stao da priča.

— A-u-uh! Bio sam kralj tamo daleko na jugu, gdje je sunce mnogo jače nego ovdje. Moje kraljevstvo bilo je veliko i prostrano, a nije imalo granica. Samo jači lav mogao je postaviti granicu za mene, a takvoga ondje nije bilo, a-u-uh! Tamo sam ja postavljao granice! »Paša« se pri tome sav strese, a onda malo poslije nastavi:

— Kako daleke su bile one stepe, u-uh! Mogao sam trčati njima sate i sate, i ništa me ne bi sustavilo! A odista sam i trčao. Po danu bih se odmarao u velikoj šikari, a noću sam izlazio u lov. U lov! Kako je divna bila savana, kad bi mjesec pogledao iz šume! Svaka travka postala bi srebrna i savana je izgledala kao jezero. Tada bih zaurlao. Sve životinje su sustavljale dah i počele drhtati. A-u-uh!

Ovdje je »paša« odista zaurlao, i to tako jako da su zebre i deve potrčale s obgrade, a i ja sam se stresao. Papige su stale vikati »A-hrr! A-ra!«, a majmuni su se popeli još

nekoliko šipki više. Samo je noj stajao na mjestu i još više ispružio vrat.

Ali papige nijesu dugo čekale, već su opet zapitale:

— A onda? A onda? A-rra-ra!

— Onda je došao čovjek! progunđao je »paša«.

— Ali me on nije mogao savladati, nikada! Bježao je pače preda mnom. A ja sam mu odnosio najveće bikove i najdeblje krave, u-uh! Ne, nije me on sâm ulovio. Ali je postavio gvožđe, koje nijesam nikada vidio. A u gvožđe je stavio meso. Tako su me ulovile one tvrde šipke, tako tvrde kao ove ovdje!

I »paša« zahvati zubima željezne rešetke, ali ih brzo opet ispusti.

— Ali ja sam ipak kralj, čujete li? Kralj sam ja i ovdje! Auu-uh!

Posljednji puta zaurlao je »paša«, a onda je legao na stranu i nije se više brinuo ni za koga. Barem se tako pravio!

A onda su zakreštale papige:

— Ara, ara! Naša zemlja je mnogo ljepša, tamo preko mora!

— Mnogo ljepša, ara! zaviknule su u isti mah, i jedna je neprestano ponavljala posljednje riječi što bi ih izgovorila prva.

— To su bile šume, bez kraja!

— Bez kraja! ponovi druga.

— Drveće je ondje tako visoko da sunce ne može vidjeti unutra, ara!

— Ne može, ara! opet će druga.

— Dugačke stabljike vise i penju se s drva na drvo, a ljudi iz zovu lijane, čula sam ih ja!

— Da lijane!

— Stotine cvjetova visi na njima, a svaki ima drugu boju. A šikarje je tako gusto, i lijane su tako guste, da je teško prolaziti zemljom.

— Teško prolaziti, ara!

— Ptice sitne kao palac s dugačkim repom izgledaju kao cvjetovi!

— Kao cvjetovi!

— Ludi majmuni penju se onuda, a tako su bezobrazni, luđaci!

Na sreću nijesu to majmuni čuli, jer su bili zabavljeni nekom igrom. Oni su, naime, tako nemirni da ne mogu dugo slušati jedan razgovor.

— A onda? pitao je noj i zamahnuo dugočkim vratom. I zebre su opet došle natrag obgradi.

— Šta onda? Naravno, došli su ljudi, ara!

— Ljudi, ara! potvrdi druga.

— Bile smo odviše radoznale, znate, pa smo im došle blizu, previše blizu, ara! A oni su bacili neke mreže od užeta, i više nijesam mogla letjeti! I time je bilo svršeno! Ara, ra-ra!

— Svršeno! Ara-ra! završi druga pripovijest.

Vodeni konj nije mogao više izdržati van vode, nego je zijevnuo, ali tako strahovito, da su mu se vidjeli dugački zubi i čitavo ždrijelo, skoro do želuca. — Blumps! zapljusne voda, a on je bio već pod vodom. On se nije miješao u razgovor, jer si jako utvara, znate!

— Uh, kako ima gadno ždrijelo! primijeti mirno deva.

— A kako je samo veliko, pii! doda noj.

— Taj bi nas mogao još i progutati! zakrešti opet papiga. A onda brzo doda prema zebri:

— A kako si ti došla ovamo, ra?

— Ja sam iz kraljevstva lava! odgovori zebra.

— Odista su divne one savane bez svršetka. Lutala sam sa žirafama i s brzim antilopama. Žirafa ima visoki vrat pa vidi daleko. Kada one počnu bježati onda bježe i antilope. A onda sam bježala i ja, jer je neprijatelj sigurno bio blizu, i-ha-ha-ha!

Žirafa je kimnula glavom svakojako s visoka, ali nije rekla riječi, jer ona nikada ne govori. Vrlo otmjene su one, te žirafe.

— A onda, a onda? zakrešte papige u jedan glas.

— Pa to već možete misliti! Onda je došao on, čovjek! Budući da ne može daleko trčati, došao je na mom rođaku, konju, i-ha-ha-ha! Onda je započela trka. Nikad nijesam tako trčala kao onda, i-ha! Ali mi nije pomoglo. On

je već bio blizu, i bacio se dugačkim užetom za mnom.

— To je laso, laso! Ara! upadne papiga, jer ona sve nauči što čuje od čovjeka.

— Stegao me oko vrata i više nijesam mogla trčati. I time je bilo svršeno! I-ha-ha!

— I ja sam ovako trčao! iznenada će noj.

— I čovjek je došao baš na konju do mene. pju! Ali sam ja bio brži. Konji su teško trčali po kamenju, a ja sam ispružio vrat i potrčao da je sve frcalo! Jedan konj se spotaknuo i pao kao kamen u stranu. Ali je još jedan jurio iza mene, a čovjek je tvrdoglav i ne će prestati kad započne lov. Pii-i!

— A onda, a onda? zakrešte papige opet.

— Onda sam se nečemu dosjetio. Bilo je vrlo mudro, vrlo mudro od mene!

Svi su napeto digli ušesa, a koji to nijesu mogli — a među njima bio sam i ja — ispružili su vratove.

— Jednostavno sam stajao i turio glavu u pijesak. Tako nijesam više vidio neprijatelja!

Silan smijeh i buka poprate taj odgovor. Papige su kreštale bez prestanka, zebra je stala skakati i rzati, a majmuni, koji su slušali ovu priču, urlikali su u smijehu.

Ali noj nije shvatio čemu se oni toliko smiju, i samo je dostojanstveno otkoračao od plota.

— Kako je glup! kako je glup! Ara! Ara! zavikala je papiga.

U taj čas pojavio se mali dječačić s dadiljom. Stao je baš pred papigama i zaviknuo:

— A! Kakova je to smiješna kokoš?

I razgovor je svršio...

BISER

Daleko na beskrajnome moru ležali koraljni otoci. Poput prstena okrugli, a visoke zelene paome širile svoje krošnje poput lepeze prema obzorju. Modro valovito more gubilo se u daljini i slijevalo s prozirnim zrenikom, a toliko lijepo, da su crni stanovnici otoka bili sretni i nijesu ništa više željeli. Zato su i zvali otoke »Sretni otoci«.

U tom malome kraljevstvu vladala je crna kraljica »LO«. Ona se nije mnogo razlikovala od svojih podanika, jedino je možda imala više bijelih pera na glavi kao nakit. A nijesu je zvali kraljicom, nego su naprosto govorili: »Lo je izašla na šetnju!«, ili: »Lo se kupa u moru!«

Neposredno do obale živio je ribar »Palu«. Njegova kućica bila je sagrađena na visokim drvenim stupovima da je ne preliju visoki valovi što ih je znao satjerati obijesni Jug na obalu. »Pa-lu« je silno volio more. U svome dugom uskome čamcu znao je ležati bezbrižno na pućini i predati se potpuno ugodnoj igri valova. Ili je opet znao sjesti kraj obale i dugo gledati kako se valovi propinju

prema obzorju. A bio je dobar ribar. Nitko nije mogao uloviti toliko riba koliko »Palu« i nitko se nije usudio tako daleko isploviti na more kao on. Tako je on sretno živio sa svojom mladom ženom »LU« na obali Sretnih otoka.

Jednoga praskozorja kad su se sjene paoma jedva raspoznavale usred sutona, i kad se prvo blijedo svijetlo stalo razlijevati valovima, ljuljao se već »Pa-lu« u svome čamcu i lovio ribu. Već treći puta bacio je mrežu i izvukao ju uvijek praznu. Ali kad ju je četvrti puta stao ponovo izvlačiti, bila je osobito teška. Poveselio se dobroj lovini. Ali koliko se zaprepastio kad je mrežu naglo izvukao u čamac! Bijela morska vila bacala se u mreži amo tamo i nastojala da se oslobodi. Bila je nalik lijepoj ženi, ali mjesto nogu imala je srebrnast riblji rep.* Uzalud se trzala u mreži, nije mogla nikud nikamo pa je stala moliti Pa-lua da je pusti. Pa-lu je bio čovjek dobra srca, pa najposlije pristane da joj vrati slobodu. Otvori mrežu, rusalka baci se u more i nestade je u dubinama. — Izgleda, prevarila me obećanjem! smrsio je »Pa-lu« i vratio se prvi puta praznom mrežom nezadovoljan kući. Nikom nije govorio riječi o svemu što mu se dogodilo i kratko vrijeme iza toga zaboravio je svoj doživljaj.

---

* Morska vila (nimfa) u starih Slavena poznata pod imenom rusalka (tako ćemo je i mi dalje zvati).

Ali jednoga dana, kad je ponovo daleko na pučini lovio ribu, zapljuska voda oko čamca i rusalka izroni iz vode.

— Evo ti nagrade! reče rusalka i pruži ribaru dar što se sjao i prelijevao na suncu.

— Što je to? upita je Pa-lu začuđeno, jer to nije još vidio.

— To je blago s dna mora! rekla je rusalka i nasmijala se, a onda produžila: »Odnesi to za dar kraljici Lo, a ona će te već nagraditi! Tek o meni da ne govoriš riječi! Čuvaj se!«

Rusalka zaroni u vodu i više je ne vidje ribar.

Prebacivao ribar u neprilici dar s dlana na dlan. Bio je to prekrasan biser. Onda brzo uputi kući. Tu je ispripovijedao sve ženi, maloj Lu. Ona je htjela da zadrži biser za sebe. — Imaću nakit; biće ljepši od onoga što ga nosi Lo! govorila je ona. I kod toga je ostalo.

Kad je kraljica Lo vidjela nakit, pozvala je smjesta ribara k sebi i upitala ga gdje je to našao.

— To sam našao na dnu mora! slagao je Pa-lu. O rusalki nije kazao riječi. Međutim lagati nije nikada dobro, jer se laž brzo osvećuje. Tako je bilo i s Pa-luom. Kraljica mu naime naloži da odmah potraži i za nju isti ures i zaprijeti mu teškom kaznom, ne izvrši li naloga. Sav snužden vrati se kući preklinjući dar, što mu ga dade rusalka.

Narednoga jutra izveze se na isto mjesto pučine i stane dozivati vilu. Dugo se nije nitko javljao, a glas njegov gubio se u šumu valova. Napokon zapljusne voda i rusalka izroni iz nje.

Ribar joj ispriča nevolju, a ona mu reče da je tome već lako pomoći. Ponovo zaroni u more. Kratko vrijeme iza toga donese mu šaku biserja što je bilo još ljepše od poklona ribaru.

Sav sretan vrati se ribar na otok i odnese biserje kraljici.

— Koliko je lijepo, koliko sjajno!« odobravala je Lo glavom, a njezini dvorjanici povukli se za njom i šaputali: »Uh, uh!« Jedne je stavila u uši, a druge je htjela staviti oko vrata, ali ih je bilo premalo.

Cio dan dolazili su ljudi i žene da se dive novome nakitu. A u kraljice poraste želja da dobije još više biserje. Stoga zapovjedi ljudima da rone i da traže biser. Ali oni nijesu znali gdje će ga naći. Uzalud su ronili nekoliko dana, a Lo opet uzaludno stajala je na obali i čekala. Nitko nije, čak ni Pa-lu, donio bisera!

— On je čarovnjak! govorili ljudi i sumljivo pogledavali ribara.

Život je postao odjednom težak na koralnim otocima. Uvijek iznova morali su ljudi roniti, ali su se uvijek vraćali izmučeni i praznih ruku.

— To više nijesu »Sretni otoci!« govorili ljudi i zamrzili kraljicu Lo. Sad je i Lo počela vjerovati da je Pa-lu čarovnjak i zapovjedi mu da joj opet donese morskoga blaga.

Prokljinjući sudbinu, uputio Pa-lu opet na more.

Žalostan čekao je tri dana u čamcu dok nije najposlije opet dozvao rusalku.

— Još ovoga puta pomoći ću ti, ali onda me više ne uznemiruj! rekla je i donijela mu opet golem biser. Ribar joj sav sretan zahvali pa se vrati kući.

Sada je kraljica Lo udarila dlanom o dlan vesela i presretna. Postavi biser na kameni žrtvenik i zapovjedi da mu se svi klanjaju. A Pa-lu je dobio mnogo banana i ukrasa za nagradu.

Mala Lu, žena ribarova, bila je sva sretna, ali Pa-lu je još uvijek klimao glavom.

— Šta će biti, ako opet zaželi onu ludu igračku? Da, šta će biti onda? Mala Lu nije se brinula za to.

I nije dugo potrajalo, pa se u kraljice ponovo probudi želja za još većim biserjem.

U kolibi smišljao je bijedni Pa-lu kako da se lukavstvom izvuče.

— To se može izvaditi samo onda, kad je mlađ na obzorju! govorio bi. Ali jednoga dana razljuti se Lo i zaprijeti mu smrću ne izvrši li naloga.

Prestrašen potraži rusalku na pučini, a rusalka, kad je čula njegovu nevolju, razbijesni se na Lo i reče ribaru, neka pozove kraljicu da vidi kako će izvaditi biser.

Pa-lu je posluša iako nije niti slutio što rusalka namjerava. Predloži kraljici da i ona pođe s njime na more. Lo se tome rado odazvala, jer je bila vrlo radoznala vidjeti kako Pa-lu hvata biserje. U zao čas!

Kad su se, naime, izvezli na pučinu, podigne gnjevna rusalka silnu oluju. Obijesni Južnjak vrlo rado pomogao joj u tome poslu, jer mu to bijaše najmilija zabava. Golemi valovi udare o čamac i Pa-lu se uzalud starao da ga uzdrži na vodi. Napokon se prevrnu i valovi ga poklope.

Samo se Pa-lu vratio iz oluje. Spasila ga rusalka, koja mu se smilovala, a pohlepna Lo nije se više vratila na otoke. Još danas počiva na dnu mora među biserjem.

Sada izaberu ljudi Pa-lua kraljem.

Mala Lu, nova kraljica, udarala je dlanovima i govorila: »Sada ću ja dobiti prekrasno morsko blago!« Poskakivala je pri tome od veselja.

— Nikad, mala Lu, jer biserje donosi nesreću! rekao je Pa-lu odlučno. I na najveće čudo sviju dao je biserje pobacati u more.

— Začaralo je malu ubogu Lo! rekao je ljudima.

I živjeli su opet kao i prije sretno dalje na »Sretnim otocima« bez biserja.

OKRUTNI CAR

Bilo je to u Kini, gdje svi muškarci pletu kosu u perčine i gdje nose jako široke rukave.

Tako je ondje u golemome perivoju žuti car sagradio svoj dvor. Bilo je tu mnogo paviljona visokih krovova, što su se ljeskali na suncu u svim bojama. A perivoj je bio tako velik da mu i sam car nije znao granica. Ali narod nije volio svoga cara, jer je bio okrutan i nemilosrdan. Vrlo teško je bilo doći do njega, jer je imao mnogo slugu i dvorjanika koji su pazili da ne bi ljudi odviše smetali caru.

Ali žuti car nije boravio uvijek u dvoru ili u perivoju. Ne, katkada bi znao izaći u šetnju i izvan zidova svoga dvora. Obično bi tada sjeo u zlatna kolica na dva kotača. U njih je bio upregnut čovjek koji bi onda potrčao isto tako brzo kao konj. Ostali dvorjanici posjedali bi također u takova kolica, jer je tamo bio takav običaj. Stražari na konjima pratili bi ih sprijeda i sa strane, a tada bi pojurila cijela povorka s crvenim svilenim suncobranom na čelu, jer je jedino car smio nositi crveni suncobran.

Kad bi ljudi opazili carsku povorku, sklonuli bi se u stranu, jer su mislili da je bolje ako ih car uopće ne vidi. Toliko su se svi bojali svoga cara!

A kako i ne bi kad su ga uvijek pratili krvnik i njegovi pomoćnici svinutih mačeva i dugačkih bičeva! Mnogi i mnogi oćutio je već njegov bič na svojim leđima, a ako nije bilo gore, to bi se još i veselio da je sretno prošao.

Tako je jednoga dana o podne sjedio car u svojim odajama i zijevao. Dosađivao se, a osim toga, šta je bilo najgore, one noći nije dobro spavao, pa je bio strahovito zle volje. To se već vidjelo po tome, što je naopako navukao svoje svilene papuče, i što nije htio gledati kroz prozor.

Dvorski komornik je to odmah javio trpezniku, ovaj peharniku, i tako dalje, dok su saznali i u kuhinji i u vrtu da je car zle volje. Svi su stali klimati glavom, a najviše se uplašio carski kuhar, jer je on obično bio prvi koji bi iskusio carevu zlovolju. A tako je bilo i ovaj puta.

Veliki puding što su ga postavili pred cara, nije bio dosta sladak, a osim toga bio je odviše tvrd. Car ga je tresnuo o pod, a carski peharnik, koji je upravo kleknuo pred njime, dobio je čitavu zdjelu upravo na glavu.

Na to je car odredio kuharu dvadeset batina i zapovjedio, da se spreme na šetnju.

Svi su se dvorjanici uznemireno užurbali, samo je krvnik zadovoljno tr'o ruke:

— Danas će biti opet za mene posla! govorio je ostalima, a njegov mač se strahovito ljuljao i svjetljucao o pasu. Konačno se povorka poredala i na glas trublje pootvorala su se sva vrata, a carska kolica pojure na izlaz.

Gradski smetlar imao je nesreću što je baš u to doba pometao cestu pa je uzvitlao strahovitu prašinu. A to je baš bilo zlo za njega, jer, prvo, nije mogao vidjeti cara koji se u trci približavao, a drugo, car se razbjesnio kad je došao u toliki oblak praha. I tako, kad je ubogi smetlar prestao mesti, već je car stajao pred njim.

— Zar nemaš očiju, nesretniče? prodere se car na njega. — Zar nijesi vidio povorku? a jadni smetlar ukočio se i podigao metlu u vis, kao pušku na pozdrav.

— Sramota bi bila za krvnikov mač da se zamaže tvojom krvlju. Zato mu isplatite samo sedamnaest udaraca! zapovjedi krvniku.

Krvnik nije dugo čekao i uskoro je smetlar ležao na trbuhu, tabanima u uzduhu, a svi su brojali udarce da ih ne bi bilo premalo. Na to je povorka krenula dalje.

— Bolje je biti lijen! rekao je smetlar.

— Da sam, naime, spavao u hladu mjesto da toliko radim, ne bi mi se bilo ovo dogodilo!

Međutim povorka je već zaokrenula u jednu ulicu. Neki prosjak približi se, na najveće

čudo sviju, brzim koracima carevim kolicima. Sigurno taj nije naš zemljak! šaputali su dvorjanici.

— Zato on ne poznaje našega cara!

Tako je i bilo. Kad je prišao sasvim blizu, prosjak pruži ruku za milostinjom, ali ga car ne pogleda, a povorka se kretala dalje. Tada, na užas sviju, prosjak prihvati cara za dugi žuti ogrtač, koji mu je visio preko sjedala, misleći da ga car nije opazio.

— Ne diraj me prljavim rukama! drekne car i zaustavi kola.

— Za kazan zbog tolike drskosti dajte mu dvadeset i sedam po rukama!

Jadniku nije ništa pomoglo, i kad je krvnik odbrojio dvadeset i sedmi udarac krenuli su dalje. Trubači zatrube i oni krenu glavnom ulicom.

Čim bi ljudi čuli trublje, pobjegli bi u kuće, i ulice, kojima bi se vozio car, bile su prazne. Tek iza zavjesa plašljivo bi se pojavilo koje lice da se opet brzo povuče.

Ali odjedanput zastanu straže koje su jahale naprijed, i čitava se povorka zaustavi. Napeto su svi gledali naprijed, šta će se dogoditi. Nasred ceste stajala su golema kola nekoga bogatog trgovca, koji je bio unišao u krčmu da se okrijepi.

Na zapovijed carevu potrče stražari u krč-

mu i dovedu preplašenoga trgovca pred cara.

— Čim si čuo trublje morao si potrčati i ukloniti kola s ceste, glupane! zavikne car na njega i prije nego što je trgovac mogao bilo što odgovoriti, zapovjedi:

— Trideset udaraca!

Trgovac se jako uvrijedio i ponudio novaca za otkup.

— Trideset i sedam udaraca! odvrati na to car i trgovac nije više rekao ništa.

Kod sedmoga udarca tvrdio je trgovac da je to već osmi, jer je bio jako svojeglav i svadljiv.

— Onda počnite iznova! odredi car, i tako je svadljivi trgovac dobio četrdeset i četiri udarca, pa se odvukao opet natrag u krčmu.

Kad su stigli izvan grada, zaustavi car kola pred jednom malenom kućom, skine bogati ogrtač i kao običan čovjek uđe u kuću.

Ondje je domaćica, priprosta žena, upravo ispekla kolač. Car uđe kao putnik i zamoli jela i pila. Ali kad je pojeo polovicu kolača, a domaćica ga zapitala, je li dobar, odvratio je car da ne valja.

— U carskoj kuhinji prave se sasvim drugi kolači! dodao je na kraju.

To je domaćicu jako razljutilo, jer je mnogo držala do svoga umijeća, pa odvrati:

— Gdje bi ti, bijedniče, kušao kolača s carskoga stola?!, ali car se ovoga puta samo nasmije, jer je bio zadovoljan što je razljutio domaćicu, pa izađe.

Kad je povorka krenula, a domaćica vidjela, da je to glavom bio sam car, pala je od straha odmah na tle.

Na povratku kući susreli su na putu maloga dječaka. On je isplazio caru jezik. Car se odmah zaustavi i zapovjedi da malome prilijepe zaušnicu. Mali se stao derati, a povorka se konačno vrati u dvor.

Car je opet ležao na mekim dušecima i upravo se spremao na počinak, ali se dogodilo drugačije. I car mora naime umrijeti, iako

je i car. Tako je bilo i sa žutim carem, jer odjedanput on opazi iza zavjesa, iza velikih, teških zavjesa, kako mu se ceri smrt. Tiho je rukom zaustavila uru i rekla:

— Dosta je bilo care! Tvoj je čas došao!

Car se isprva rasrdi ali onda osjeti da je prema njoj nemoćan, pa se baci pred kućnim žrtvenikom na koljena i stane moliti Boga da ga još ostavi u životu.

Onda se pojavi anđeo i reče mu:

— Neka ti bude. Ali samo onda ostati ćeš u životu, ako te požali makar samo jedan od onih kojima si danas na šetnji učinio zlo!

Car se prestraši, a anđeo i smrt pođu zajedno u grad preodjeveni kao trgovci.

Najprije su potražili smetlara, i kad ga nađu, reknu mu: »Slušaj čovječe! Naš car je na umoru, i izgleda da će umrijeti!«

Smetlar, koji je ovaj puta ležao u travi, odvrati brzo:

— Napokon sam ipak i to dočekao. Ja se nadam da je već mrtav!

— Onda tebi nije žao za njega? upita još anđeo, a kad on odvrati: »Nikako, jer je bio okrutan i nemilosrdan!«, nasmija se Smrt da su sve kosti pucketale, i oni pođu do prosjaka. Kad su njega isto zapitali, odvratio je on bez predumišljanja:

— Neka mu je, neka umre samo. Mjesto milostinje udijelio mi je batina! a Smrt se opet

nasmije i oni pođu da potraže trgovca. Kad je ovaj čuo da je car na umoru, viknu:

— Ja se nadam, da će mu zli dusi vratiti sve one batine što sam ih ja radi njega izvukao! A osim toga krvnik je i krivo brojao, pakosnik!

Smrt zaklopoće opet zubima i oni odu izvan grada domaćici. Kad je ova čula vijest, reče:

— Neće za njega biti šteta! Za moje kolače je rekao da ništa ne valjaju, a moji kolači su poznati u gradu!

Sada je Smrt bila već sasvim sigurna, jer je preostalo samo ono dijete koje je caru isplazilo jezik. Ali kad je mali čuo da će car umrijeti, na najveće čudo uzvikne:

— On mi doduše podijelio zaušnicu, to je istina, ali meni je ipak žao što će umrijeti, jer je bio tako mrk kao pravi vojnik!

Smrt srdito zaklopoće kostima i kosom zagrebe u zemlju, a anđeo se vrati u dvor da javi caru da je spašen.

Kad je car čuo da ga je maleni dječak spasao od smrti, zapovjedi odmah da ga dovedu u dvor. Tu ga odjene u najljepše haljine, dade mu načiniti najljepše igračke i čak je dopustio da jede s njime, što dvorjanici nijesu mogli nikako razumjeti.

A znate li šta se još dogodilo? Kad je carev peharnik opomenuo maloga da ne razlijeva juhu po stolu, dječak mu je samo ispla-

zio jezik. A car, zamislite samo, car se na to jednostavno nasmijao!

Dvorski komornik i trpeznik i peharnik na to su od čuda mahnuli glavama i izustili tiho jedan dugački: »A-AAH«!

ŠKRTAC

Živio jedan čovjek, a bio je strahovito škrt, toliko da i sebi nije priuštio ništa nego je neprestano slagao novce u ormanu.

Tako je živio više godina, dok nije ostario. Jedne večeri sjedio on tako kod svoga stola i brojao novce, sve same zlatne i srebrne. Najmilija zabava bila mu da uživa u svome blagu. Ali ujedanput pojavi se Smrt, odgurne rukom sav novac, prihvati škrticu i sruši ga na tle.

— Ne diraj moje novce! viknuo je škrtac, ali se Smrt samo nasmije, i on umre.

Sad je stajao sav zguren i drščući pred Božjim sudom, s jedne strane je stajao Anđeo da broji njegova dobra djela, a s druge strane Đavo, da broji opačine.

I sad su redom stali dolaziti ljudi, s kojima je škrtac imao posla u životu, da ga hvale ili tuže.

Tako su došli prosjaci i tužili se, kako ih je uvijek tjerao.

— Nije nam dao i jesti i piti! jadali se oni.

— A ja sam bio gol jedne zime!, uzvikne

jedan. — Ali me on nije htio odjenuti, nego me je otjerao, premda je imao mnogo odijela!

Tada su došle sluge koji su služili u njegovoj kući, i oni se stali tužiti:

— Nije nam dao nikada pošteno jesti i piti, a osim toga nije htio da nas plati onako kako smo zaslužili, iako je bio bogat!

Tako su se tužili svi redom, a iza njih su dolazili uvijek novi i novi, i svi su se tužili na njegovu škrtost. Bolesni rođaci, kojima je uskratio pomoć, trgovci, pa i sama njegova žena tužila se na njega.

Anđeo je stajao sav žalostan i snužden, a Đavo je sve skakao od veselja. Ali tada se lice Anđela razvedri.

Neki siromašni čovjek stupio je pred njih i rekao:

— Meni je ipak jedanput ovaj čovjek učinio dobro! tako je započeo.

Bila je vani strahovita zima, a on mi je, na prošnju, pružio novčić. I još k tome kakav! Bio je to pravi srebrni novčić! hvalio se siromašak.

Kad je to čuo škrtac, prihvati se za glavu i uzvikne:

— Ao, ja budala! A ja sam mislio, da sam mu dao obični bakreni novčić!

— Ah tako! zavikne sada Anđeo ljutito. — Dakle i to mu nijesi priuštio, iako je bilo samo jedan jedini puta!

I otjera ga ispred vrata nebeskih.

BOŽIĆNA PRIČA

Približavalo se Badnje veče.

Vani je carovala bijela zima, prava božićna zima. Pokrila je sve snježnim plaštem što je bilo bez krova. Drveće je bilo zasuto, pa je izgledalo da ima bijele rukave. Tratina u parku ležala je pusta i bijela, a velike smreke bile su nakićene smrznutim ledenim češerima, gotovo tako lijepo kao pravo božićno drvo! I ulice, krovovi, raskršća, sve je ležalo bijelo, tiho i sneno, a snijeg se iskrio i radosno bljeskao, kad bi trak svijetla pao na njega. Vjetar zavijao je prozore, i mali Snješko, koji je bio sam u sobi, u čudu je promatrao ledene cvjetove i iglice što ih je vjetar urezao u staklu.

Već se suton hvatao u sobi, a mali Snješko sjedio je u kutu blizu peći i gledao zimu na prozoru. Upravo su opet počele velike snježne pahuljice plesati svoj divlji ples, a oganj je u kaminu tiho i tajinstveno pucketao kao da netko skače u njemu.

— Sigurno nešto misli mali Snješko!? rekla je kukavica koja je iskočila iz svoje kućice na zidnome satu, a onda je zakukala šest

puta jasno i glasno: Kuku, kuku, — kuku!, a to je brzo skočila u kućicu. Onda je opet bilo tiho, posve tiho u sobi. A imala je i pravo mala kukavica tamo gore, jer je Snješko bio naslonio glavu na ruku i nije se micao. Mislio je on na svoje junačko djelo što ga je izveo još prije ručka. A odista je i bilo junačko djelo.

Prvi došao je k njemu mali susjedov Jaglenac. Tako je i započelo. Mali Jaglenac bio je vrlo siromašan. Snješko je to znao, pa je baš zato i volio maloga Jaglenca više nego druge dječake. To mu nije bilo teško, jer je Jaglenac bio dobar i pristojan dječak, mnogo pristojniji nego mnogi njegovi bogati drugovi. On je uvijek glasno i jasno pozdravljao, a pri tome se uvijek lijepo naklonio. Kod stola nije nikada naslanjao glavu o ruku, a niti je prvi grabio u zdjelu, već je pristojno čekao da mu izvade tanjur. A da prstima jede, na to nije nikako ni mislio. K tome bi uvijek govorio i »molim«, i »hvala lijepa«, da je bilo milota slušati.

Onda su se počeli igrati njih dvojica. Snješko je imao lijepoga konja, koji je imao pravu dlaku, pravu pravcatu smeđu dlaku, i pravi rep od crnih struna. Nije, doduše, više imao jedne noge, ali to nije ništa smetalo. Ipak bio je to najljepši konj što su ga dječaci u susjedstvu do sada vidjeli.

Mali Jaglenac nije imao gotovo nikakovih igračaka, pa je zato dolazio Snješku da se s

njime igra, a njemu je to bilo drago, jer ljepše se igrati u dvoje, nego sam! A onda...

Baš sada je na to mislio mali Snješko, pa nije ni sam pravo razumio kako je to došlo. Neki glas mu je to prišapnuo, negdje u nutrini: »Snješko, daruj konjička malome Jaglencu, on će se tako veseliti! A danas je Badnjak, pa i treba da se veseli! A ti ćeš, Snješko, dobiti opet druge igračke!« To se ujedanput stalo vrsti njegovim mislima.

Mali Snješko stao je razmišljavati:

— Bih li, ne bih li? govorio je sam sa sobom, jer je konjičak ipak bio lijep, iako nije ima sve četiri noge. Čvrsto je stiskao Snješko konja, da i sam nije znao što radi. Ali onda! Onda je jednostavno pružio konja Jaglencu i rekao mu:

— Ponesi konja kući, Jaglenče! Od danas je to tvoj konj! a onda je stisnuo zube.

Jaglencu se zaiskrile oči, od veselja. Sada je on zgrabio konja i rekao: — Odista moj? i »Hvala, najljepša hvala!«, a onda je odmah otrčao kući!

Na to je sada, eto mislio Snješko, i bilo mu je nekako radosno u duši. No dok je on tako razmišljavao, postala mu je glava nekako teška. Uz peć bilo je toplo i on stade nehotice polako zaklapati oči. Tome je dakako bio kriv San. Došumao se on iza peći sasvim tiho, i Snješko ga nije opazio. Došao mu iza leđa i stavio mu ruke lagano na oči. Onda mu je prebacio svoj čarovni veo preko glave, a

sam se popeo na naslon velikoga naslonjača.

Čarovan je taj njegov veo. Svašta je izatkano na njemu, svakojake priče. Svaki puta je taj veo drugojačiji, druge boje su u njemu, druge slike i druge priče. A mali San, kako on izgleda?

Malo tko ga je vidio, jer je on veoma lukav i tih. Dolazi uvijek u mraku, ima paučinastu kosu svih mogućih boja. Ona strši na sve strane. A odjeven je u sasvim crno odijelo, u koje su utkane mnoge zvjezdice i cvjetići i mjeseci. A sve to titra i iskri. A lice? Velike, tamne i žive oči! Ali mali Rutvica na primjer tvrdi, da ga je i ona jednoć vidila. Da imade lice maloga dječačića, a u kosi same crvene korale! A stara tetka Dobra, koja znade tako lijepe priče, ona opet veli, da San ima staračko lice, jer je jako star, kao i zemlja sama. A tijelo mu kao u ptice velikih krila, što se ljeskaju katkada zlatno, kadgod srebrno, a znadu biti i sasvim crna. San dakle može mijenjati lice, zapravo, imade stotinu lica, a isto tako i odjeća. Zato ga svatko, komu to uopće uspije, vidi drugojačije, a osim toga on prebaci svoj veo tako brzo da čovjeku odmah pomuti pogled. Eto, tako je bilo u to badnje veče s malim Snješkom.

Gleda Snješko tako u prozor, u bijele ruže, svejednako gleda, a oči mu se sklope. Još uvijek on vidi ruže na prozoru, a onda one postanu nekako mekane, sagiblju se na visokim bijelim stabljikama i sklanjaju u stranu. A stakla više nema, prozor je otvoren i bjelina izvana prodire u sobu i bliješti. Jedna ruža je naročito velika i lijepa. Rastvora se ona i širi, i odjedanput to više nije cvijet nego lijepo malo nasmijano lišce. Lijepi i mili dječačić, koji razgledava kroz prozor. Ulazi, skoči samo i već je u sobi a vani se vide još mnoga malena radosna lišca. Prilazi Snješku i pruža mu ruku. Sva je soba rasvijetljena i sada tek vidi Snješko, da je na dječaku bijela košuljica.

— Nije li ti hladno? pita bojažljivo Snješko, ali dječak mahne samo glavom. Dugačka crna kosa pada mu na ramena, a u kosi trnov vijenac krutog leda.

— Šta to imaš na glavi? upita Snješko i doda: — Zar te to ne boli?

— Ah, to su mi stavili zli ljudi! odvrati mali izvana unišli u sobu. Svaki ima dva malesim taj vijenac na glavi!

Gleda tako Snješko i vidi kako su i oni mali iz vana unišli u sobu. Svaki ima dva malena krila i kadgod hoće, može se dignuti u vis.

— Zar nijesi ti mali Božić? upita ujedanput Snješko.

— Dakako da jesam! odvrati dječarac i nasmiješi se, a Snješku je bilo tako drago i lijepo, kad bi mu se nasmiješio. — Kako je lijep! pomisli Snješko. — Nikad nijesam mislio da je tako lijep! Tada ga Božić prihvati za ruku i reče mu:

— Sada ću te povesti sa sobom. Pokazaću ti šta rade ljudi u Badnjoj noći po svijetu! A ti sve dobro upamti, razumiješ li?

Smješko kimne glavom, i prije nego je mogao i pomisliti, dignu se s malim Božićem do prozora i onda visoko u tamnu zimsku noć. Svuda nadaleko unaokolo titrale su velike i male zvijezde, a dolje je ležala bijela, tiha pusta krajina.

Čuđenjem opazi Snješko da mu nije ni najmanje hladno, a mali Božić ga držao neprestano za ruku, i kako bi se on dizao, tako bi se dizao i Snješko; sasvim lagano i jednostavno. Svi oni anđelići letjeli su s njima, zavili nekakvim oblakom i svi su se držali za ruke. Skoro se prestrašio mali Snješko, jer je lebdio visoko nad zemljom, a noć je bila tamna, a zvijezde tako daleko ... !

Ali čim ga je pogledao Božić, i čim mu se nasmješio, izgubio je svaki strah i bilo mu je lijepo!

Ujedanput opaze dvije žene koje su ih slijedile. Jedna je imala ozbiljno, tužno lice, a velike tamne oči skoro se nijesu ni vidjele. Dugačka crna kosa padala joj razbarušena i obavijala joj čitavo tijelo.

— Tko to ide s nama? zapita Snješko, a Božić mu odvrati: — To je Tuga! Kraj nje išla je još jedna žena, ali ta je bila u bijelom plaštu kao i mali Božić. Njezino je lice bilo vedro i nasmijano, a u kosi je imala same zlatne zvjezdice.

— A ovo je Radost! reče Božić i Snješko se morao nasmiješiti kad ga je pogledala.

Božić pokaza rukom ispod sebe i oni stanu lagano padati. U snježnoj šumi ispod njih opazi Snješko dvorac. Imao je mnogo prozora, dugačkih i visokih prozora, a svi su bili sjajno rasvijetljeni. Lagano se spuste do dvorca, stanu na jedan prozor i pogledaju unutra. Jedan anđelak hukne na prozor, led se otopi i oni opaze veliku dvoranu.

Visoki svjećnjaci jarko su osvjetljavali sobu. Dugački stol bio je bogato prostrt. Svakovrsna jela stajala su ondje, a tanjuri su bili svi pravo srebro. U kristalnim bocama crvenilo se vino, a u kutu u velikom naslonjaču sjedio je gavan, gospodar dvorca.

— Jamačno očekuje goste! pomisli Snješko, a onda potraži očima božićno drvce, ali

ga nije našao. Samo je nekoliko grančica jele bilo utaknuto u vazu, a srebrna vrvca visjela je do stola. Pred njim je na stolcu stajala čaša vina, a on je pušio cigaru.

U to uđe sluga u sobu i nakloni se:

— Neki siromah traži jela! reče tiho. Tada gavanovo lice postane crveno od srdžbe i vikne:

— To su sve pijanice i protuhe! Otjeraj ga i ne dosađuj mi!

Sluga ode da izvrši nalog, a Snješko pogleda Božiću u lice. On je stajao ozbiljan i tužan, a Snješko opazi, kako mu s čela, ispod trnova vijenca, polako klizi kaplja krvi po licu.

Nije rekao ništa, nego samo dade rukom znak crnoj ženi koju je nazvao Tugom. Ona uđe kao sjena u sobu, priđe tiho gospodaru dvorca, ogrli ga rukom, i poljubi u čelo. Onda se opet isto tako tiho vrati. Gavan se strese, lice mu postane mrko i žalosno, i on posegne za vinom. Ali jedva je okusio jedan gutljaj, ponovo se strese i reče zlovoljno:

— Brrr! I to mi je ugodan Božić!

Uto lice mu postane toliko ogavno, da je Snješko stisnuo zube kad ga je pogledao. Ali Božić ga opet prihvati za ruku i oni se naglo dignu u vis. Snješko je bio veseo, da su otišli odavde, a onda se sjeti one kapljice krvi i upita šta je to bilo.

— Kad gledam, kako ljudi zlo čine, onda

me uvijek tišti ovaj vijenac na glavi! reče mu Božić.

Opet su se stali spuštati, a pod njima je ovaj puta bila obična kućica drvenjara, što je bacala slabo svijetlo u noć. Opet su stali kraj prozora, a unutri su sjedili siromašni ljudi, drvari iz šume. I malene djece bilo je, tako male kao Snješko. Maleno drvce stajalo je na stolu, pravo božićno drvce. Nije bilo veliko, ali su na njemu visjele rumene jabuke, zlatni orasi i crvene vrvce. Neki siromah sjedio je kraj ognjište i jeo hljebac što su mu ga dali. Svi su bili veseli i dobre volje. Svjećice su gorjele na drvcu i oni su upravo zapjevali božićnu pjesmu. Snješko je opet pogledao svog pratioca. Božić se samo sretno smiješio, a na trnovu vijencu procvale su ruže, velike bijele ruže. On mahne ovaj puta onoj drugoj ženi, i ona uđe isto tako tiho u sobu kao prva. Svakome je čovjeku dala poljubac, a da oni to nijesu ni opazili. Postali su još veseliji. I svi se anđeli nasmijaše. Tako ugodno bilo ih je gledati, ali Božić opet prihvati Snješka i oni nastave svoj put kroz Badnju noć.

Bijelih šuma nestalo je pod njima, nestalo je kuća i dvoraca. Nešto crna valjalo se i šumilo, a vjetar je strahovito urlao. Snješko još čvršće stisne ruku svog pratioca.

— To je sigurno more! pomisli on, i doista je bilo tako. Dugo se naprezao da vidi nešto u onoj tami, i napokon opazi da se nešto bjelasalo, na časak, a onda opet nestajalo u

tami. Što su dolazili bliže, sve se jasnije razabirala lađa. Velika jedra bjelasala se i tresla na vjetru, a lađa se neprestano popinjala na val i opet silazila u dubinu. U sredini lađe bio je veliki otvor, iz kojega je dolazilo svijetlo. Spuste se na palubu i zagledaju kroz otvor u nutrinju.

Velika svijeća gorjela je na stolu, a unaokolo stajali su ribari. Dovršili su pjesmu što je utihnula odmah u vjetru, a sada su stiskali ruke i ljubili jedan drugoga u čelo. »Sretan Božić!« željeli su tiho, a nekome su dolazile i suze na oči.

— Oni misle na svoje kod kuće! šapne Božić, a Radost, ona vesela žena, spusti se k njima i uskoro veselje zavladalo je oko stola. Jedan između njih reče:

— Kako je lijepo Badnje veče, pa makar i ovdje, daleko na moru!

Ponovo je nestala lađa, vjetar je prestao zavijati i Snješko opazi pod sobom neki gradić.

— Kuda ćemo sada? pomisli.

Na njegovo začuđenje nađu se pred velikom, tamnom zgradom. Svaki je prozor imao rešetku, i oni se zaustave kod prvoga. Mjesec je svijetlio unutra i oni opaze čovjeka, koji je sjedio na slamarici i zurio preda se.

— To je tamnica! šapne Božić i svi ušute. Odjedanput progovori čovjek:

— Odista, ja sam loš čovjek, Gospodine! Ali ja znam da ćeš mi oprostiti, jer si dobar!

Sada ih ostavi Božić i sam uđe unutra. Tiho pristupi čovjeku, otkine s vijenca na glavi najljepšu ružu i stavi je na njegova prsa. On zaklopi oči i blaženo se nasmiješi. A Božić ga još blago pogleda, a onda se vrati napolje.

— Upamti dobro sve, što si vidio! reče na to Snješku. — A sada ću ti još nešto pokazati!

Oni se ponovo dignu u vis, visoko, visoko. Što su se dizali više u vis, bilo je sve više anđela oko njih. Najposlije se nađu pred nekim maglenim zavjesama. Božić povede Snješka unutra i on se nađe u velikom sjajno rasvijetljenom prostoru. Svijetlo je bilo tako jarko da nije mogao gotovo ništa točno raspozna-

ti. Neka divna glazba dolazila je do njih, a mnoštvo anđelića igralo se na podu. Mnogo božićnih drveta vidjelo se otraga, a bila su tako divna, sasvim drugojačija, nego na zemlji. Mali Božić sjedne, a na trnovu vijencu procvale su sada divne crvene ruže. Gledao je Snješka tako blago da mu je neka velika radost dolazila sve do srca, i on sjedne do njega. Odjedanput gle, kakvu to igračku ima Božić u ruci? Snješko isprva nije mogao vjerovati, ali je bilo izvan svake sumnje da je to njegov konjičak s pravom grivom i bez jedne noge.

— Tko ti je to darovao? upita Snješko u čudu i pogleda još jedanput dobro konja.

— Pa ti! odvrati Božić i opet se nasmiješi.

— Kako ja? Pa ja sam ga darovao malomu Jaglencu! promuca Snješko.

— To je istina! na to će Božić. Ali štogod daruješ siromahu, darova si i meni, jer to mene isto tako veseli kao da si i meni dao! — A onda još doda:

— Dobro sve upamti, sve što si vidio, a ovo, što sam ti sada rekao, osobito dobro!

Ponosno je gledao Snješko svoga konjička, a onda... Eh, onda! Veliki plamenovi s božićnih drveta plamsali su u svim bojama, glazba je zvonila kao tisuću zvonova, magleni, magleni veo pao je na sve oko njega, a onda mu se učini da je opet u noći, posve sam u velikoj noći, i skoro ga uhvati opet strah. Tada

strese se jedanput i dva puta, i polako otvori oči.

Prvo opazi majčino lice, a ona ga je držala za ruku i govorila:

— Probudi se Snješko, no probudi se! Božićno drvce je već upaljeno!

On otetura za njom. I otac je već stajao u drugoj sobi i smiješio mu se. I tetka je bila ondje i ujak, a božićno drvce je bilo čitavo zasvijetljeno voštanim svjećicama. Onda svi zapjevaju božićnu pjesmu. Ali mali Snješko je pogledao ispod drveta. I gle! Isprva nije vjerovao, ali je ipak bilo tako. Veliki drveni jahaći konj stajao je ondje, sasvim bijele dlake,

crvenih nozdrva i gledao je upravo njega. I još jedan časak učini mu se da iza grančica bora vidi jedno lice, krasno malo nasmijano lice, koje ga je gledalo tako blago, tako blago... a onda opet iščezne. Onda su prestali pjevati, a otac reče:

— Sretan Božić, djeco!

LEDENO SRCE.

I.

Negdje daleko na sjeveru, iza prostranih mora, živio je bijeli kralj u svome ledenom kraljevstvu.

Čudesno bilo je to vilinsko kraljevstvo, vrlo čudesno. Nigdje ništa do vječnoga leda i snijega. Nadaleko i na široko! Ledena pustinja okružavala je njegovo carstvo, ali njegovi dvorovi nijesu bili pusti. Sagrađeni iz samoga klesanog leda, što se lomio u najčudesnijim oblicima. Sve sami kristali, tako blještavi i bijeli da čovjeka oči zabole. Visoki stupovi kristala, pa zidovi urešeni samim kristalima. Bilo je tu kristalnih riba, polipa, ptica i još drugih izmišljenih životinja, koje su ukrašavale goleme zidove.

Bilo je i ledenih vrtova. Maleno cvijeće i veliko drveće, ali sve ledeno. Iglice borova, latice cvijeća, listići i stabljike, sve je bilo ledeno, bijelo, sve sam najčudniji kristal. I ruže, goleme ledene ruže. A kapljice vode, što bi pale po njima skrutile bi se i sjale kao pravo biserje.

Goleme prozirne ledene kupole pokrivale su dvorane i vrtove da ih zaštite ispred sunca. Kad bi sunce zasjalo kroz debele kupole, pa se zraci njegovi rasuli po dvoranama, svaki kristal, svaka iglica, svaki komadić leda iskrio bi, bliještio i sjao kao najljepše drago kamenje. Svaki bi komad lomio sunčeve zrake i one bi se raspadale u svim bojama, prelijevale se i strujale dvoranama.

No bijeli kralj nije volio te dvorane. Rijetko bi šetao u njima, a volio je svoje odaje što su bile tamne, jer u njih nije prodiralo sunce. Po zidovima caklile se same oči. Riblje oči i mačje oči pokrivale su zidove i u onoj polutami caklile se strašno. Kad bi čovjek zašao u te odaje, uhvatila bi ga strava. Ali bijeli je kralj uživao među tim zidovima. On bi se smijao kad bi stao pred ovakova dva oka i gledao kako bulje u njega. Da, smijao se on tome, jer je njegovo srce bilo ledeno.

Imao je on i ženu, bijelu kraljicu i deset bijelih kćeri. Bile su lijepe kao mramorni kipovi. Uistinu, kad bi čovjek zalutao ovamo i kad bi opazio jednu od njih gdje mirno stoji, mislio bi zacijelo da je to kakav divni mramorni kip. Jedna je bila ljepša od druge, a najmlađa bila je najljepša. Nju je najviše volio kralj, i ona je uvijek nosila mačje oči u malenoj kruni. Ali njihove dugačke svilene kose nijesu bile kao u ljudi crne ili smeđe, nego bijele, sasvim bijele i sjajne.

Te bijele vile voljele se skitati dvoranama i vrtovima i diviti se sunčanim bojama. I pjevale bi katkada. Ali njihova je pjesma bila turobna i nevesela. A i rijetko bi se kada smijale; obično onda, kad bi se drugome dogodila nesreća. I one su imale ledeno srce.

U kraljevstvu ovome nekoliko mjeseci trajao je neprekidno dan, potom postajao sve kraći i kraći, a onda bi nastupila opet za nekoliko mjeseci noć, velika, tamna, strašna sjeverna noć. Samo jedan dugi dan bio je tamo, na sjeveru, i jedna jedina duga noć. Vihor bi urlao i tulio u bijeloj pustoši, a inače nije bilo nigdje glasa niti života. Samo je mjesec znao izaći i onda bi se njegova blijeda, slaba svjetlost razlila po beskrajnim ledenim poljima što su izgledala toliko turobna i pusta da čovjek ne bi na njima mogao izdržati od tuge. Sigurno bi mu puklo srce!

Ali bijele vile nijesu tugovale, jer su imale ledeno srce. Više su voljele dugu noć nego li dan? Onda bi kroz goleme kupole titrale velike, zlatne i hladne zvijezde, i na svakom stolu, u svakom kutu i na svakome zidu ležala bi takova velika, zlatna zvijezda i iskrila se i titrala kao da je živa. No najljepša bila je svakako mjesečeva dvorana. Tu su se slavile svečanosti. Dolazile bi morske vile, čarovnjaci i druga čeljad ledenoga kraljevstva. Plesali bi i igrali, a Sjevernjak bi pjevao svoje pjesme.

II.

Inače male vile znale se skitati po moru. Svaka bi sjela na ledenu santu i onda bi ih Sjevernjak gonio morem.

Katkada bi izdaleka opazile po koju lađu, i onda bi je oprezno obilazile da vide što rade ljudi.

Jedanput se neka lađa ukovala u led i i mornari se nijesu mogli osloboditi. Bijele vile su tada opkolile lađu i začuđeno iz prikrajka gledale ljude. Ljudi zaspali su od studeni i gladi, a male vile smijale se tome, jer nijesu imale toploga ljudskog srca.

Katkada, za dugih noći znao bi bijeli kralj pripovijedati o ljudima.

— Njihove šume i vrtovi su drugojačiji. Lišće je živo i miče se, šušti na vjetru. I ptice pjevaju u njihovim šumama, a ruže mirišu.

I o velikim kućama je pripovijedao, i o zvonovima što tutnje sa zvonika. I o kraljeviću koji kraljuje na jugu, o lijepom mladom kraljeviću koji ima sasvim crnu kosu.

— Ali opasno je kraljevstvo ljudi za nas! dodao bi uvijek ozbiljno. — Njihova vatra za nas je nesnosna, a najopasnije su njihove suze. One mogu da nas ubiju!

— Šta su to suze? pitale su vile, jer one nijesu nikada mogle plakati.

— To je biserje što pada iz ljudskih očiju, a sakriveno je u ljudskome srcu. Kad je čovjek sretan, onda nema suza. Ali kad osjeća bol u srcu, onda ono puca i biserje kaplje iz očiju. Onda ljudi kažu da čovjek plače!

— A šta je to bol? pitale su dalje kćerke.

Tu se kralj zamisli. Uistinu, on nije znao što je to bol, jer je i on imao ledeno srce, koje nije nikad osjećalo boli.

— To će biti nešto kao oganj! odgovorio je smeteno. I više ništa nije znao reći o tome.

Najpažljivije slušala bi kraljeva pričanja najmlađa kćerka i ona je najviše sanjala o ljudskom kraljevstvu i o lijepom, crnom kraljeviću. Htjela je da vidi ruže što mirišu, i drveće i lišće živo, i ptice koje pjevaju. A najvoljela je da vidi kraljevića koji ima oganj u srcu i koji plače biserje. Nikakvoga straha nije ona osjećala pred tim ljudima, samo se bojala suza i ognja.

I tako ona sebi utuvi u glavu da ode među ljude.

— Htjela bih da budem ljudima kraljica! govorila bi neprestano u sebi. I nije više imala mira u ledenome dvoru.

Jednoga dana, a zapravo onda tamo nije bio dan, nego velika noć, bilo je tako pusto u dvoru i oko njega da je i samoj bijeloj vili postalo dosadno. Svi su spavali u hladnim odajama, ali ona je bila budna. I Sjevernjak je zaspao negdje vani na ledu, i sve je bilo pusto i tiho. Onda odluči najmlađa vila da pobjegne k ljudima.

— Poći ću do čarovnjaka! mislila je. — On će mi dati dobre savjeti!

I ona se otkliže lagano, sasvim lagano i tiho iz dvora i pođe stazom mjesečeva svijetla što se razlilo po ledu. Put je bio dalek, ali ona je imala vilinje klizaljke pa je jurila ledom isto tako brzo kao i Sjevernjak. Najposlije je došla do ledenih bregova. Tu je živio čarovnjak.

Njegov dvor bio je sagrađen od samih ribljih kostiju, a on sam sjedio je na tronogu morževih zubi. No prije nego je dospjela do njega, morala je proći dugačkim hodnikom, a u nju su zurile same mrtvačke lubanje što su u očnim šupljinama imale ledene kristale.

Onda je morala proći velikom spiljom u kojoj je duvao tako ledeni vjetar da se sve živo moralo smrznuti. I njoj je doduše bilo hladno, ali nije se ipak smrzla, jer je bila dijete ledenoga kraljevstva. Ovdje su ležale smrznute životinje, koje su slučajno ovamo zašle, ili ih je čarovnjak domamio. Ptice, ribe i jedna bijela lisica. Mjesto dlake stršile su po njoj ledene iglice, a pticama su krila izgledala kao od stakla.

Najopasnija bila je treća spilja, jer ovdje je gorio veliki oganj, tako da je bilo nesnosno vruće. Ali mala vila si pomože: zaleti se na klizaljkama takovom brzinom da su plamenovi samo odmakli u stranu. Tako je najposlije došla do čarovnjaka.

Čarovnjak je sjedio, odjeven u riblje ljuske, na tronogu od morževih zubi, pred jednim velikim kotlom. Sasvim bijeli sob stajao je mirno po strani, a velike ledene sige visjele su sa stropa. Mnogo posuda ležalo je unaokolo, a sve su bile od ribljih kostiju. Uopće, čitav dvor bio je iz njih sagrađen.

Vila je čarovnjaka pozdravila, ali je stari

čarovnjak dugo sjedio šuteći i gladio bijelu bradu.

— Znadem zašto si došla! rekao je napokon, a onda ju pogledao staklenim očima. Izgledalo je kao da uopće nema očiju. — Da postaneš kraljica u ljudskome kraljevstvu. Daću ti napitak, koji moraš usuti kraljeviću u piće. Onda će on dobiti također ledeno srce, i ti ćeš moći raditi šta budeš htjela. Ali čuvaj se ljudskih suza. Ako samo jedna padne na tebe, odmah ćeš umrijeti!

Čarovnjak potom počeo je tražiti nešto između boca i zdjela. Dugo je tražio i miješao po zdjelama i najposlije joj pružio kristalnu bočicu napunjenu nekom bijelom providnom i iskričavom tekućinom.

— Za uzvrat tražim tvoje klizaljke! reče čarovnjak.

— Moje klizaljke? A kako ću onda dospjeti ljudskome kraljevstvu?

— To je lako! odgovori čarovnjak. — Probudiću Sjevernjaka i naložiti mu da te na ledenoj santi odveze onamo!

Mala se vila isprva skanjivala ali je najposlije pristala, jer joj drugo ništa nije niti preostalo.

III.

Čarovnjak izvede je iz dvora. Plameni jezici ugnuli se u stranu kad su njih dvoje prozili prokraj njih, a onda je došao Sjevernjak.

Bio je ljut što su ga probudili, pa je tulio i zavijao da je i led pucao.

Napokon je mala vila sjela na ledenjak, sakrila bočicu u kose što su joj padale s ramena, a Sjevernjak je stao da duše i da leti.

— Hu-uh! Drži se! zaurlao je, a onda je ledenjak pojurio. Kakova je to bila vožnja! Sve je skakalo i njihalo se, led je pucao i prskao. Napokon ga je zatjerao u more pa su se digli valovi u vis poput vodoskoka.

— Hu-uh! Pazi se! zatulio je opet. I jurnjava je išla dalje preko mora dok se u daljini nijesu zapazili bregovi. Sjevernjak je rinuo led upravo na stube kraljevskoga dvora što se dizao uz more, a onda je okrenuo natrag.

— Hu-uh! Pazi se! još je zazviždao, i nestao.

Od silnog vjetra uzdrmao se dvor. Svi su se prozori zatresli, svjećnjaci zaljuljali, a krov je stenjao. Kipovi u vrtu prevalili se a mnogi i razbili. Velik strah zavladao je u dvoru.

— To je loš znak! govorila je dvorska gospođa, kojoj je odletio šešir, a kad je vjetar prestao, pošli su u vrt da ga potraže. Sam kraljević pošao je tražiti, jer je bio vrlo uslužan, i kad se spustio do mora imao je šta viditi.

Malena vila ležala je na stubama zatvorenih očiju. O, kako je bila lijepa i bijela! Nikad do sada nije kraljević vidio tolike ljepote.

Odmah su je odnijeli u dvor i kraljević ju je dao obući u toplo krzno. Svi su se divili nje-

zinoj ljepoti. Čak i zaručnica mladoga kraljevića rekla je da je divna.

Ali i mlada kraljevna, kraljevićeva zaručnica bila je lijepa i čarovna. Njezina kosa bila je plava a oči modre kao potočnica. Osim toga znala se slatko smijati, jer je imala dobro srce. Onda bi joj se na obrazima pojavile jamice i bila je tako mila da je čovjeku srce zaigralo.

Najviše su se svi čudili bijelim kosama male vile. Samo dvorska gospođa, kojoj je Sjevernjak odnio šešir, nije bila zadovoljna. Tiho je mrmljala da je to vještica. Ali glasno nije se usudila ništa reći, jer se bojala da ne uvrijedi kraljevića.

Uveče su se svi sastali za večerom. Kraljeviću sdesna sjedila je mlada kraljevna, a slijeva bijela vila. Srebrni svjećnjaci bacali su titravo svijetlo po sobi; zlatni pladnjevi ljeskali se, a vino je bilo crveno kao rubin.

Začuđeno je vila gledala unaokolo, a onda se sjetila čarovnjakova napitka. Kad je vjetar dunuo jače kroz prozor i ugasio svijeću pred kraljevićem, iskoristila je vila smjesta zgodnu priliku i sasula kraljeviću napitak u vino.

Malo potom ispio je kraljević vino i pri tome se stresao kao da ga je prošla studen. A odista osjećao je kako mu ledena struja silazi duboko, duboko, sve do srca. Njegove oči postadoše hladne, slične vilinim, a vila smješila se zadovoljno.

— Sada on ne može više da plače! rekla je u sebi. — I ja se više ne bojim njegovih suza!

Cijelo veče ostao je kraljević šutljiv i nije se više smijao kako je to inače obično. Svi su opazili na njemu tu promjenu, ali su mislili da je to od izmorenosti. Samo kuhar se silno prestrašio. Mislio je da je možda pokvario koje jelo. A dvorskoj gospođi bilo je neobično hladno u sobi, pa se čvrsto ogrnula ogrtačem iako je bilo usred ljeta.

Spomoću čarovnoga napitka što je sledenio srce kraljevića, bijela vila zadobila je nad njim svu vlast. Uskoro zatražila je da mladu kraljevnu, svoju zaručnicu, protjera i oženi se njome, ljepoticom ledenoga kraljevstva.

Za najveći užas sviju kraljević i to je učinio, jer je vila imala vlast nad njim.

Uboga kraljevna nije mogla razumjeti otkuda toliko nagla promjena u zaručnika, pa je gorko plakala. Ali kraljevića nije ganula; on je ostao hladan i nemilosrdan, jer je bio začaran. I tako se kraljevna vratila kući mjesto da je dočekala vjenčanje. Srce joj je skoro puklo od jada i sramote. Dobra dvorska gospođa tješila ju je koliko je mogla, i sada je bila čvrsto uvjerena da je došljakinja vještica, i strašno je zamrzila na nju.

— Ona je opčarala kraljevića i mi ga moramo spasiti! govorila je kraljevni na rastanku.

— Gledajte samo njenu kosu! Bijela kosa! Pa onaj vihor! Znala sam ja odmah da je to loš znak! i pri tome je rupcem otirala suze.

Tako je vila zagospodovala dvorom. Mnogo se ovdje promijenilo. Najprije je pobacala sve cvijeće iz posuda a ostavila samo bijelo,

jer ju je sjećalo na dvor njezina oca. Izbjegavala je sunce i po danu morali su biti spušteni svi zastori. Iako je već nastupila hladna jesen, u njezinim odajama nije smjelo biti vatre. Neka hladnoća ušla je u dvor, koji je postao sumoran i pust.

I kraljević se sasvim drugojačije vladao nego prije. Nije više darivao siromahe i njegovo srce nije se obaziralo ni na kakve molbe i najveću bijedu. Postao je ozbiljan i mrk i ljudi počeli ga se pribojavati.

— Ona bijela vještica uzela mu je srce! On nema više srca! govorili su ljudi. — A i u nje nema, dakako, srca!

IV.

Najposlije kraljević priredi svatove.

On i vila sjedili su u bijeloj i staklenoj kočiji što su je vukla šestorica bijelih konja. I oni sami bili su odjeveni u bijelo. I vojnici su bili u bijelim odorama, jer tako je htjela buduća kraljica. I njena svita je išla u bijelom. Kraljica je nosila srebrnu krunu, a u njoj se sjalo biserje.

— To su ljudske suze! šaputali su ljudi, ali sasvim tiho, dakako, da ih ne bi tko od svite čuo.

Put do crkve bio je posut bijelim ružama, a zvonila su sva zvona. Velika je bila povorka, i trube orile se i bubnjevi su tutnjeli nadaleko.

Kad su ulazili u crkvu, dvorska gospođa nosila je kraljici dugačku povlaku od bijele svile, ali je ujedanput počela kihati, jer joj je bilo jako studeno.

I Sjevernjak došao je, bolje, doletio je u svatove. Dočuo je za vjenčanje bijele vile, pa je bio vrlo radoznao da vidi tu svečanost. Donio je sobom iglice leda kao pozdrav kraljici iz njezine ledene domovine. Kako je bio neotesan i nespretan, zaletio se u samu povorku i stao da fijuče. Dodirnuo je kraljici čelo, a ona se nasmijala. Gospodi su visoki šeširi popadali s glave. Svadbena haljina lepršala se kao zastava, a dvorske gospođe i uzvanici stali su kihati kao na zapovijed. S jednoga prozora srušio je veliku vazu tako da se voda izlila upravo kraljici na glavu!

— Hu-uh! Nosi se! rekla mu je kraljica srdito, a on se zbilja povukao i to u crkveni toranj, pa su zvona počela opet zvoniti sama o sebi, da su se zvonari samo čudili.

Kad su ulazili u crkvu, govorili su ljudi:

— Gledajte, kako je lijepa kraljica! Ali što joj to koristi, kad nema srca. A mlada kraljevna imala je tako dobro srce!

Uveče bio je sav grad rasvijetljen. Ulicama su prolazile povorke bakljama, u dvorskim vrtovima gorili su lampioni, a u jezeru plivale su rasvijetljene lađe. U dvoru je bila priređena sjajna gozba.

Sav stol je bio u bijelom i u srebru, a jeli su iz bijelih i srebrnih školjki. Ali jedno je bilo čudno kod te gozbe. Sva jela bila su hladna, a vino je bilo upravo ledeno. Gosti su gutali je-

la da im se ježila koža. Dobroj dvorskoj gospođi jezik se upravo ukočio, tako da je morala ići u kuhinju da ga nad štednjakom ugrije. K tome je opet Sjevernjak htio da zaviri u sobu, pa tako je sada više pazio nego jutros. Opet je prevrnuo nekoliko svjećnjaka i razbio nekoliko prozora. Kraljica ga međutim nije korila, nego samo se nasmiješila, jer se sjetila svojih ledenih dvora.

— Nosim ti pozdrav ledenoga kralja i kraljice, hu-uh! zaurlao joj u uho. — I od tvojih sestara. Hu-uh! ali nitko ga nije razumio, osim kraljice.

Svršila je gozba i trčali su ljudi kući da se ugriju. I ako je sve bilo sjajno, opet nedostojalo je veselja i prave radosti. Sve je prošlo nekud turobno i neveselo!

V.

Čitavo to vrijeme žalostila se mlada nesuđena kraljevna toliko, da bi i kamen zaplakao. Nije to bilo samo radi sramote, nego, jer je uistinu voljela kraljevića.

Ali njezin otac, stari kralj, tako se razbjesnio, da je slomio mač na svojim koljenima, jer je bio vrlo jak. A to je značilo rat.

Uprkos sviju molbi kćeri, da to ne čini, on je sakupio veliku vojsku gotov da navali na kraljevićevu zemlju i da krvlju opere sramotu što ju je kraljević nanio njemu i njegovoj kćeri.

— Ako je kraljević opčaran, osloboditi ću ga čarolija i one bijele vještice. Ako li je doista

tako opak, neka pogine! tako je govorio stari kralj svojoj kćeri na oproštaju, i uskoro se njegova junačka vojska, koje su se svi naokolo bojali, valjala prema granici njegova kraljevstva.

Strahota ih je bilo gledati. Stari kralj izgledao je kao div na svomu vrancu, a njegovi vojnici su gledali tako mrko da je svakome ulazio strah u dušu tko bi ih vidio. Oklopi se bljeskali na suncu kao valovi u buri, a spuštena koplja, dugačka i oštra, rezala su uzduh.

Kad je kraljević čuo da se približavaju njegvoj zemlji, veoma se uplašio, pa i njegovi podanici. Oni su osjećali da stari kralj ima pravo kad se ljuti, pa nijesu bili nimalo oduševljeni odlazeći u vojsku. Osim toga kraljević je vladao rđavo, jer nije imao srca, a pogotovu su mrzili njegovu ženu »hladnu kraljicu«, kako su je zvali, jer su nju držali uzrokom svega zla.

Dakako da je kraljević pored svega toga sakupio brzo svoju vojsku, ali je sam osjećao da je slabiji, iako je imao više vojnika od staroga kralja.

Kad je opasnost otkrio svojoj ženi, ona se također usplahirila, jer joj se sviđalo biti kraljicom.

— Ah, ništa ne brini! rekla mu je napokon.

— Ja ću pozvati bijeloga čarovnjaka iz ledenoga kraljevstva i on će uništiti neprijatelja!

— Kako ćeš ga dozvati? pitao je kraljević zabrinuto.

— Ne brini ti za to! odvratila je ona. — To ću već sve ja učiniti!

I odista je bilo tako. U noći je dozvala Sjevernjaka, koji se uvijek skitao u njezinoj blizini, i naložila mu da joj pozove čarovnjaka u pomoć, i to što brže.

— Hu-uh! Odletjeti će! viknuo je Sjevernjak, i načinio je takovu buku da se čitav dvor probudio.

Za to vrijeme stigao je stari kralj na granicu i stao je pred velikom šumom, da odmori vojsku. Neprijatelju još nije bilo ni traga ni glasa, tako tkogod je znao tek od uhoda da je već krenuo prema njemu.

— Čini se, da se njima ne žuri! smijao se stari junačina i tr'o ruke kraj ognja. Drugi dan je htio započeti odlučnu navalu kako ne bi izgubio suviše vremena.

Ali one je noći već stigao bijeli čarovnjak i uvukao se u veliku šumu pred njima. Dojurio je na bijelomu sobu, a pod vratom visila mu lubanja kristalnih očnih šupljina.

Te noći je on navalio na staroga kralja. Najprije je počelo u grmlju pucketati i šumiti, a hladan vjetar je duvao iz šume. A kad je malo zatim počelo nešto svjetlucati u šumi, mislile su straže da je neprijatelj pred njima, i odmah su podigli uzbunu. Bubnjevi su naglo zagrmili a trublje zaorile tako, da su svi vojnici smjesta bili na nogama. Upalili su bak-

lje i u bojnim redovima nasrnuli ravno prema šumi.

Odmah na ivici šume pojavio se čarovnjak. Riblje ljuske na njegovu tijelu zlokobno su svjetlucale, a ljudska lubanja ljuljala se amo tamo. Osim toga je i u grmlju naokolo svjetlucalo i šumilo, pa su vojnici mislili da je sve puno neprijatelja i oni nasrnu naprijed. Sada se dogodilo čudo. Oni koji su bili u prvim redovima bace koplja na čarovnjaka a onda izvuku mačeve. Ali čarovnjak digne ruke i hukne na njih tako da su se za čas pretvorili u ledene kipove. Sledili su se. Zatim navale drugi redovi. Nekoliko koplja pogodi čarovnjaka u prsi, ali se odbiju od ljusaka i odskoče, a on je i njih opet pretvorio u led. Onda su navalili opet drugi na njega. Jedan vojnik od bijesa baci na njega razgorenu baklju koja ga pogodi upravo u bradu. Čarovnjak je strahovito zaurlao i povukao se brzo u šumu, a silan vjetar navali napolje.

Na sreću stari kralj nije bio u prvim redovima, jer bi se i on bi sledenio. Samo jer nije mogao naći jednu čizmu, kad ga probudila trublja, zakasnio je u borbu. Videći propast svojih vojnika i sluteći da ima posla s nekim čarolijama, on dade zatrubiti na uzmak i povuče se do svojih vatri.

Na sreću je već i svitalo, pa je čarovnjak izgubio moć, jer pri danjem svijetlu nije imao nikakve moći.

Stari kralj od bijesa slomio je drugi mač na svojim koljenima, a onda je sazvao ratno

vijeće. Jedna trećina njegovih vojnika propala je. Šta da radi? Tko je taj čudnovati neprijatelj?

VI.

Svi su se složili da je to neki čarovnjak. Tada predloži najmlađi vojskovođ da zapale šumu.

— Vidio sam, govorio je on, kako je jedna baklja pala na njega, a on je na to prestrašen uzmaknuo! Izgleda, da ne podnaša vatru!

Kralj odobri njegov prijedlog i uskoro su se najhrabriji vojnici šumali na sve četiri strane šume da je odasvud zapale, kako ne bi čarovnjak mogao pobjeći. To im je izvrsno i uspjelo, i tako je šuma planula sve do oblaka. Vojnici su gledali kako se silan vihor razmahao šumom, ali je on samo još bolje potpirio oganj od koga je potamnjelo sunce i pocrvenjeli su oblaci.

Šta se dogodilo u šumi nijesu vidjeli, tek kada se oganj malo stišao, a posljednja stabla nestajala u vatri, nastupila je grobna tišina i svi su bili uvjereni da je čarovnjak poginuo. A imali su i pravo. Čim je poginuo čarovnjak i njegove čarolize, i svi vojnici, koje je bio pretvorio u led, ponovo su oživjeli.

Nijesu čekali da pretraže šumu, nego su odmah nastavili svoj bojni pohod.

Blizu glavnoga grada sukobili se s kraljevićevom vojskom, i kad su prvi redovi sa starim divom na čelu nahrupili uz užasnu viku, poremete se redovi kraljevićeve vojske i ova se rastepe u bijegu.

— Zašto da se bijemo? šaptali su vojnici i bježali su kao zečevi. A imali su i pravo.

Konjanici zarobe kraljevića, a onda opkole dvor. Unutra su našli »ledenu kraljicu«. Stari kralj je htjede probosti mačem, ali se mač sledeni i puče, čim se dotaknuo njezinih grudi. Stari kralj baci je u okove i zajedno s kraljevićem odvede u svoju zemlju.

*

U slavlju vratila se vojska staroga kralja u glavni grad, samo je mlada kraljevna bila žalosna, žalosnija nego prije, jer je sad kraljević morao poginuti.

Kralj je njega i njegovu kraljicu bacio u tamnicu. Čitave noći nije uboga kraljevna spavala, a u rano praskozorje nije više mogla izdržati, nego siđe u tamnicu.

Kraljević je mirno spavao a kraj njega bijela kraljica. Kad ga je opazila kraljevna, nagne se tiho nad njega da ga poljubi, ali joj od bola nahrupe suze, vruće suze kao biserje. Kako je nagibala glavu, padale su suze i po kraljici i po kraljeviću.

I gle čuda! Čim je prva suza dotakla kraljicu-vilu, ona se probudi, krikne i rasprsne se u ledene komadiće. I kraljević se probudi, bolno uzdahne, a kad opazi lijepu kraljevnu, nasmiješi joj se i poljubi je srdačno, jer su suze otopile led oko njegova srca, a moć vilinja prestala je nad njim.

Veselju nije bilo kraja. Kraljević se u slavlju vratio u svoju zemlju i vjenčao se s dobrom i lijepom kraljevnom. Svaki siromah bio je nadaren i svi su opet zavoljeli dobroga kraljevića i njegovu kraljevnu, jer su oboje imali zlatno, toplo srce, otvoreno svakome

Sjevernjak nije ovoga puta bio na svadbi, jer je odjurio u ledene dvorove da javi smrt ledene vile.

— I pravo joj je! govorile su njezine sestre, jer nijesu imale srca.